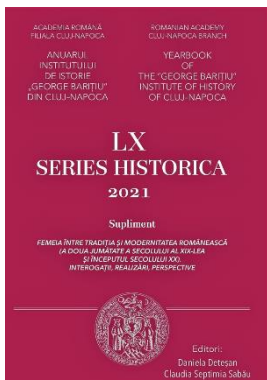

Recenzii • Reviews

Anuarul Institutului de Istorie „G. Barițiu”, Cluj-Napoca – SUPLIMENT, LX, series Historica, 2021

Daniela Deteșan, Claudia Septimia Sabău (edit.) *Femeia între tradiția și modernitatea românească (a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începuturile secolului XX). Interogații, realizări, perspective*, 339 p.

DOI: 10.2478/amsh-2022-0026

Continuând o tradiție începută în 2013, colegii de la Institutul de istorie „George Barițiu” al Academiei Române, Filiala Cluj, au publicat un nou supliment al Anuarului lor de specialitate. Acest volum este un număr tematic dedicat istoriei femeilor și a feminismului, rezultat al unei interesante secțiuni de comunicări, organizate în cadrul conferinței internaționale cu tema *Modernism, modernizare, modernitate*. Perspective istoriografice și metodologice, care a avut loc în octombrie 2021 la Cluj-Napoca. Emanciparea feminină în spațiul Europei centrale și de sud-est reprezintă de altfel atât o realitate istorică a ultimilor 200 de ani, cât și un subiect de cercetare foarte ofertant pentru specialiștii din științele socio-umane.

Editoarele Daniela Deteșan și Claudia Septimia Sabău aduc în fața cititorilor o lucrare coerentă din punct de vedere conceptual și geografic. Majoritatea studiilor științifice care compun acest volum (18 texte dintr-un total de 21), la care se adaugă și o scurtă cronologie, creionează o panoramă nuanțată și cvasicompletă a ceea ce a însemnat viața și activitatea femeilor din arealul transilvănean în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea. Celelalte 3 texte ne oferă scurte incursiuni în regiuni de dincolo de Carpați, respectiv în zona Olteniei, în Moldova de dincolo și de dincoace de Prut, dar și în lumea balcanică. Remarcăm și faptul că, deși este vorba despre cercetări privind femeile, nu avem numai voci feminine printre autorii volumului, ceea ce îmbogățește în mod evident abordarea subiectului.

Grupate în cadrul a cinci secțiuni distincte, articolele și studiile de caz analizează poziția femeii în familie și în societate, fenomenul asociaționismului feminin sau chestiunea educației femeilor. Alte capitole, mai teoretice, iau în discuție varietatea surselor istorice (documente de arhivă, presă, memorii) din care pot fi extrase informații relevante pentru istoria femeilor din România. Medalioanele de personalități incluse în acest supliment al Anuarului reconstituie la rândul lor universul feminin autohton și completează cu date noi

portretul unei lumi aflate într-un evident proces de modernizare și de transformare economică, socio-politică, și culturală.

Activitatea femeilor, așa cum este ea reflectată, spre exemplu, în articolele semnate de Georgeta Ghionea, Paula Virag, Daniela Deteșan, Maria Alexandra Pantea, Marin Pop, Constantin Băjenaru, Anemari Monica Negru, Sorana Maier, ș.a., ne prezintă un univers dinamic, atât la nivel rural, cât și la nivel urban, un mediu în care vocile feminine se fac din ce în ce mai mult auzite, în care influența lor în plan public devine tot mai clară. Rețelele de solidaritate instituite prin intermediul diferitelor tipuri de societăți și reuniuni de femei (caritabile/ religioase, dedicate muncilor casnice ori ridicării de școli, etc.) duc treptat la apariția unor elite feminine locale, la coagularea unor energii care vor transforma înfațișarea localităților în care aceste doamne și domnișoare trăiau. Toate aceste studii despre femeile năsăudene, sălăjene, săliștene, turdene, sibiene sau arădene furnizează informații valoroase pentru istoricii ori sociologii interesați să scrie noi monografii referitoare la activismul feminin din România de dinainte de 1918.

În opinia noastră, una din cele mai valoroase și interesante părți ale acestui volum este cea dedicată educației feminine, deoarece până în prezent sunt destul de rare cercetările sistematice pe această temă, și în special cele care privesc prezența tinerelor în școlile secundare și cele superioare (licee de meserii/ vocaționale, academii/ școli speciale, universități). Textele semnate de Cornel Sigmirean, Georgeta Fodor și respectiv de Cecilia Cârja și Ioana Bonda confirmă numărul limitat, dar totuși aflat progresiv în creștere, de domnișoare și doamne românce care au ales să urmeze un ciclu complet de pregătire academică și ulterior o carieră profesională în perioada 1850-1945, acest lucru fiind caracteristic și pentru alte țări est europene. Aceste articole deschid noi piste de cercetare și ridică noi întrebări pentru toți cei interesați de istoria educației românești, precum și de procesul de feminizare al diferitelor profesii.

În concluzie, volumul *Femeia între tradiția și modernitatea românească (a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începuturile secolului XX). Interogații, realizări, perspective* reprezintă un reper bibliografic de neratat pentru specialiștii domeniului sau pentru cei atrași să investigheze în viitor diferite aspecte din domeniul studiilor de gen.

Considerăm că prin cronologia selectivă a feminismului românesc ardelean a fost lansată o provocare pentru elaborarea în viitor a unei cronologii care să cuprindă aspectele mișcării feminine/feministe din întreaga țară și așteptăm cu interes constituirea unei echipe de cercetători care să ducă la bun sfârșit un asemenea proiect.

Ana-Maria Stan